

huiselijkgeweld.nl

Voortgang

Er is veel gebeurd op het gebied van de aanpak van huiselijk geweld. Een heel belangrijke verandering is de wisseling van de wacht: Hans Janssen vertrekt per 3 november.

Hans Janssen, landelijk projectleider voor de aanpak van huiselijk geweld, gaat met ingang van 1 december a.s. met pre-pensioen. Hans heeft veel betekend voor de aanpak van huiselijk geweld: hij heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan het op de rails zetten van veel acties die in de kabinetsnota *Privé Geweld-Publieke Zaak* worden genoemd. Nu gaat Hans dus van zijn welverdiende rust genieten.

Ik ben Hans' opvolgster, dus ik zal voortaan over de voortgang met betrekking tot de aanpak van huiselijk geweld vertellen. Er is heel wat te melden. Allereerst over het wetsvoorstel Huisverbod bij huiselijk geweld. Het wetsvoorstel is voor advies voorgelegd aan een groot aantal instanties. We hebben nog niet alles binnen, maar de eerste commentaren zijn, met wat kanttekeningen, positief. Dus dat stemt hoopvol. Verder zijn we hard bezig met het ingangzetten van een inventarisatie van de stand van zaken met betrekking tot de aanpak van huiselijk geweld. In oktober hopen we daarvoor de onderzoeksopdracht te verstrekken. Zowel de aanpak van gemeenten, politie en het OM als van de hulpverlening wordt in de inventarisatie meegenomen.

Een ander belangrijk punt is de registratie van etniciteit met betrekking tot huiselijk geweld door de politie. Vorig jaar heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen, waarin gevraagd wordt om registratie op etniciteit door de politie mogelijk te maken. Momenteel zijn we bezig twee pilots voor te bereiden, waarin getest gaat worden of registratie op etniciteit tot een andere, betere aanpak door de politie kan leiden. Ontwikkelingen gaan misschien niet altijd zo snel als we willen, maar er is veel in beweging!

*Ingrid Horst
Ministerie van Justitie
Landelijk projectleider aanpak huiselijk geweld*

Web-link

Op de website www.huiselijkgeweld.nl kunt u in de rubriek 'Beleid' voortgangsberichten over de aanpak van huiselijk geweld downloaden.

De website huiselijkgeweld.nl fungeert als kenniscentrum voor organisaties als politie, justitie, gemeenten en hulpverlening. Daarnaast kunnen slachtoffers er terecht voor hulpverlening en lotgenotencontact. Foto: Ton Harland

Website huiselijkgeweld.nl vernieuwd

De website huiselijkgeweld.nl is deze zomer volledig vernieuwd. De vormgeving is in een nieuw jasje gestoken en de site heeft een nieuwe indeling. Daarnaast is er een uitgebreide zoekfunctie toegevoegd. Met de vernieuwde site hoopt de redactie bezoekers nog beter van dienst te zijn.

Huiselijkgeweld.nl is vijf jaar geleden opgezet als digitaal verzamelpunt van informatie. Het is inmiddels uitgegroeid tot een plek waar alle gegevens over de aanpak van huiselijk geweld voorhanden zijn. Bezoekers gebruiken de site om informatie te vergaren én om informatie aan te bieden. De website fungeert zo als kenniscentrum voor organisaties als politie, justitie, gemeenten en hulpverlening. Daarnaast kunnen slachtoffers er terecht voor hulpverlening en lotgenotencontact.

De site werd ontwikkeld door het ministerie van Justitie. Dit jaar is het beheer van de site (en de redactie van deze kwartaalkrant) overgedragen aan het *Ondersteuningsprogramma Huiselijk Geweld* van TransAct. Tijdens deze overgang is de site volledig vernieuwd. Zowel de vormgeving, indeling als de techniek achter de site is aangepast. De site biedt bezoekers ook een nieuwe dienst aan. Via het E-nieuws kunnen zij tweewekelijks een overzicht van de laatste berichten op de website ontvangen.

Een andere nieuwe functie is het tonen van gerelateerde items op de webpagina's. Bezoekers komen zo nog sneller bij de gewenste informatie. Ter illustratie: als een bezoeker klikt op een nieuwsbericht over 'eerwraak', verschijnen naast het nieuwsbericht, automatisch alle andere publicaties en onderzoeken die over dit onderwerp voorhanden zijn. Daarnaast toont de site

ook de organisaties die zich met de aanpak van eerwraak bezighouden en eventuele activiteiten die over dit onderwerp op de agenda staan.

Overheden en het veld kunnen via de site nog steeds informatie doorgeven over nieuwe initiatieven, publicaties en conferenties. Professionals en burgers, kunnen deze informatie gebruiken voor zichzelf of om anderen te helpen. De site bevat tal van links naar andere lokale, landelijke en internationale websites. Ook kunnen rapporten, onderzoeken en brochures worden gedownload. Het forum biedt bezoekers de mogelijkheid te reageren op diverse stellingen en meningen.

Web-link

De naam van de vernieuwde site blijft ongewijzigd: www.huiselijkgeweld.nl. Op de homepage kunt u zich aanmelden voor het E-nieuws.

Inhoud

Reclassering Nederland

Reclassering Nederland heeft dit jaar twee portefeuillehouders huiselijk geweld aangesteld. Marcel Meijer en Anne Punter doen in deze krant voor het eerst hun plannen uit de doeken. Verder een artikel over hulpverlening onder drang en dwang, een nieuwe werkwijze van het Leger des Heils. *Pagina 2*

Het huisverbod

Het wetsvoorstel *Huisverbod bij huiselijk geweld* is recent voor advies voorgelegd aan een groot aantal organisaties, raden en colleges. Huiselijkgeweld.nl peilde de reacties van een aantal direct betrokken instanties. *Pagina 3*

De SSR

Sinds tweeënhalve jaar biedt de SSR een cursus huiselijk geweld aan voor officieren van justitie, rechters en ondersteunend personeel. Vanaf het begin af aan is de animo voor de cursus overweldigend. *Pagina 4*

Oranjesthuizen: een optie voor de toekomst van Blijf

In de discussie over de verbetering van de vrouwenopvang staan momenteel de extra beveiligde safehouses centraal. Maar het tegenovergestelde is ook een optie: een pand met een herkenbare, fel oranje deur waarvan iedereen mag weten dat het een opvanghuis is. Cokkie Roel, directeur van stichting Blijf van m'n Lijf Alkmaar timmert aan de weg om deze Oranjesthuizen te realiseren.

In het kader van haar 25-jarig bestaan, liet Blijf van m'n Lijf Alkmaar onderzoek uitvoeren naar de (on)mogelijkheden van een herkenbaar Blijfhuis. "Ik had ooit een verhaal in de krant gelezen over zulke huizen", vertelt Roel. "Maar naderhand kon ik er niets meer over terugvinden." Het idee bleef in haar achterhoofd spoken. "Ik vroeg me af of we met de huidige geheimhouding niet bijdragen aan het 'angstdenken'. Je kunt slachtoffers niet voor eeuwig blijven beschermen. Zij moeten op een gegeven moment ook weer verder met hun leven."

Het Instituut voor Maatschappelijke Innovatie voerde het onderzoek naar het Oranjesthuis uit. Het bestudeerde onder meer de ervaringen die in Amerika zijn opgedaan met herkenbare Blijfhuisen en kwam tot een aantal positieve conclusies. Zo kan een dergelijk opvanghuis bijdragen aan de maatschappelijke bewustwording dat huiselijk geweld onacceptabel is. Slachtoffers hoeven zich niet te schamen en weggelaten te worden. Bewoonsters kunnen bijvoorbeeld gewoon bezoek uitnodigen. Hierdoor verminderen zij hun isolatie en leiden ze een normaler leven, wat hun reïntegratie op termijn bevordert. Roel: "De helft van de vrouwen in de opvang keert binnen een maand terug naar de oude situatie. Ik denk dat we in die maand heel veel kunnen bereiken, zeker wanneer we de partner en de omgeving van het slachtoffer er bij betrekken."

Het onderzoek plaatst ook een aantal kanttekeningen. Het is bijvoorbeeld de vraag of cliënten wel naar een Oranjesthuis toe willen. Ook wordt de

risico-inventarisatie bij de intake ingewikkelder en is de veiligheid een zorgpunt. Roel benadrukt dat geheimhouding voor sommige slachtoffers heel hard nodig blijft. "Het Oranjesthuis zou een differentiatie zijn van de totale aanpak. Safehouses blijven nodig."

Op 25 november organiseert Blijf van m'n Lijf Alkmaar een congres met de titel *Oranjesthuizen; heeft een herkenbaar Blijfhuis toekomst?* Roel hoopt dat hier ook veel beleidsmakers op af zullen komen die het idee willen oppakken. "Ik heb niet de illusie dat er in 2007 al Oranjesthuizen zullen zijn. Maar het is wel een optie voor de langere termijn. Ik ga er in ieder geval voor."

Web-link

U kunt het onderzoek naar het Oranjesthuis downloaden op www.huiselijkgeweld.nl in de rubriek 'Feiten en cijfers'. Via de 'Agenda' in de rubriek 'Nieuws' kunt u zich aanmelden voor het congres.

Missing link tussen justitie en hulpverlening

Dé schakel tussen justitie en hulpverlening, zo ziet Reclassering Nederland haar rol bij de aanpak van huiselijk geweld. Sinds april van dit jaar zijn er twee portefeuillehouders huiselijk geweld aangesteld. Marcel Meijer en Anne Punter doen in deze krant voor het eerst hun plannen uit de doeken.

De portefeuillehouders wilden eerst een goed beeld krijgen van de Nederlandse aanpak van huiselijk geweld in het algemeen en binnen de reclassering in het bijzonder. "Binnen de reclassering bleek al vrij veel ontwikkeld te zijn" vertelt Punter. "Het ontbrak alleen aan landelijke coördinatie." Punter en Meijer, respectievelijk regiomanager en landelijk beleidsmedewerker, nemen deze taak op zich. "Een goede mix", aldus Punter. "Marcel heeft goed zicht op de landelijke ontwikkelingen. Zelf zit ik als regiomanager dicht op het veld."

Voordat Punter en Meijer werden aangesteld, was de aanpak van huiselijk geweld voor Reclassering Nederland geen speerpunt. Het resultaat was dat regio's zelf met het onderwerp aan de slag gingen. Bijvoorbeeld door te participeren in convenanten en trainingen te ontwikkelen. Door die regionale aanpak is de kennis volgens Meijer erg versnipperd geraakt. "Wij zien het als onze taak om de bestaande expertise voor het hele land te bundelen, zodat niet

iedere regio het wiel opnieuw hoeft uit te vinden. We hebben daarom een inventarisatie gemaakt van alle regionale activiteiten. De methodieken die we geschikt achten om landelijk in te zetten gaan we bundelen, aangevuld met nieuwe trainingen en interventies."

De landelijke coördinatie vormt de rode draad van de nota huiselijk geweld die het tweetal in de afgelopen maanden opstelde. Hierin geven zij aan welke activiteiten Reclassering Nederland zou moeten ontplooiën om haar ambities waar te maken. De voornaamste ambitie van Reclassering Nederland is het terugdringen van recidive. "Als je nagaat dat ongeveer twintig procent van de zaken uit ons bestand een relatie met huiselijk geweld heeft, dan is het van groot belang om aan deze problematiek extra aandacht te besteden", zegt Meijer. "Uiteindelijk willen naar een eenduidige aanpak toe, met uiteraard genoeg ruimte voor regionale invulling."

Een tweede aandachtspunt is de verbetering van het instrument waarmee reclasseringswerkers het recidivegevaar van daders inschatten. Dit RISC-instrument geeft ook aan welke interventies bij de betreffende dader ingezet kunnen worden om het risico op recidive te verminderen. Punter: "Bij huiselijk geweld zaken geeft RISC vaak een laag recidiverisico aan, ter-

wijl de reclasseringswerker vanuit zijn expertise wel degelijk een risico constateert." Momenteel wordt onderzocht hoe RISC zodanig aangepast kan worden dat ook voor huiselijk geweld een goed resultaat ontstaat. Daarnaast wordt een quickscan ontwikkeld. Hiermee kan een medewerker in een halfuur bepalen wat het recidiverisico van een dader is. Aan de hand van de gegevens uit de quickscan kan bekeken worden welke aanpak het beste aansluit bij de situatie van de dader.

Punter en Meijer zien voor hun organisatie een belangrijke taak weggelegd bij de aanpak van huiselijk geweld. Wat het tweetal betreft begint die al voordat het justitiële traject start. "Dat is een omslag die we willen maken", aldus Meijer. "Tot nu toe werkten we alleen binnen een justitieel kader, wat wil zeggen dat we pas in actie komen wanneer de rechter een straf heeft opgelegd. We gaan nu kijken hoe we ons meer kunnen richten op preventie." Punter heeft daar al wel ideeën over. "De politie heeft veel te maken met gevallen van huiselijk geweld waarbij geen aangifte wordt gedaan. Politied medewerkers hebben vaak niet de mogelijkheden en de tijd om hier wat mee te doen. Wij kunnen dit oppakken. Ik kan me voorstellen dat de politie een melding van huiselijk geweld naar ons doorspeelt, waarna wij contact met de pleger opnemen. Dan bieden we een hulptraject aan. Het doorverwijzen naar hulpverlening zou onder indirecte dwang moeten gebeuren. Als er geen gebruik van de hulp wordt gemaakt kan er alsnog aangifte volgen."

Punter denkt dat van de inmenging door de reclassering een afschrikkende werking uitgaat. "De reclassering zit dicht tegen justitie aan. Daarnaast denk ik dat een deel van de daders blij zal zijn dat er hulp wordt aangeboden. Vergeet niet dat bij veel daders een gevoel van onmacht leeft."

Reclassering Nederland onderzoekt ook of binnen het justitiële proces meer mogelijkheden kunnen worden ontwikkeld. Een voorbeeld hiervan zijn de zogenaamde TOM-zittingen die in Den Haag ook voor huiselijk geweld worden gehouden. Bij deze zittingen worden op één dag veertien zaken behandeld. "De reclassering geeft advies aan de officier van justitie", legt Punter uit. "Daarbij proberen we altijd de mogelijkheid van trainingen gericht op gedragsverandering te betrekken. Een lik-op-stuk-beleid, want deze trainingen beginnen kort na de uitspraak van de rechter. Wij zouden dit graag

landelijk gaan aanbieden. Want de TOM-zittingen hebben een aantal voordelen. Ten eerste logistiek, want je hebt direct veertien potentiële deelnemers voor een training. Daarnaast geven we een duidelijk signaal af dat we als justitie en reclassering veel belang aan de problematiek toekennen. We zijn er immers om de samenleving veiliger te maken. Ook is het goed voor de deskundigheidsbevordering. De medewerkers die zich met deze zittingen bezighouden, bouwen veel expertise op."

Reclassering Nederland wil een schakel gaan vormen tussen justitie en hulpverlening. "Zeker als het huisverbod zijn intrede gaat doen", geeft Meijer aan. "Wij willen ons daarbij vooral richten op toezicht. Ik denk niet dat de politie bij een huisverbod steeds kan controleren of het wordt nageleefd. Onze medewerkers zouden die taak op zich kunnen nemen. Bijvoorbeeld door het gebruik van elektronisch toezicht." Verder kunnen de reclasseringmedewerkers plegers doorverwijzen. "Wij hebben de landelijke contacten om de hulpverlening in te schakelen", aldus Meijer. "We zijn hulpmakelaars geen hulpverleners", vult Punter aan. "We kunnen de lijnen uitzetten op het gebied van casemanagement en de regiovoering. Hulpverleners werken regionaal. Daardoor hebben zij niet altijd zicht op het landelijke aanbod. Wij willen als landelijke organisatie graag de regie op ons nemen in de regio's die tegen dit probleem aanlopen. We zijn in Groningen bijvoorbeeld gestart met elektronisch ondersteund straatverbod. De eerste ervaringen zijn bijzonder goed. Wellicht dat we dit ook landelijk kunnen gaan aanbieden."

Met de aanstelling van portefeuillehouders en de opzet van de nota, kiest Reclassering Nederland volgens Meijer voor continuïteit. "Het opstellen van de nota en de uitvoer ervan is daarom ook geen project." Het tweetal is op dit moment met alle ketenpartners in gesprek. Punter merkt dat de partners erg blij zijn dat de reclassering aanschuift. "Ze zijn enigszins verbaasd over de veranderde houding. Daarom is het belangrijk om heel sterk naar buiten toe te treden. Om dit te onderschrijven, spreekt onze algemeen directeur Sjef van Gennip ook op het landelijk congres huiselijk geweld en verzorgen we samen met de Waag een workshop. Huiselijk geweld is overduidelijk een prioriteit geworden. Het is aan ons om duidelijk te maken dat de reclassering vanaf nu meer mogelijkheden dan onmogelijkheden biedt."

Marcel Meijer (links) en Anne Punter van Reclassering Nederland Foto: Ton Harland

Leger des Heils biedt multi-probleemgezinnen intensieve ondersteuning

Als het niet goedschiks kan, dan maar kwaadschiks... Het Leger des Heils gaat multi-probleemgezinnen onder drang en dwang hulpverlening bieden. Huiselijk geweld kan één van de problemen zijn die in deze gezinnen speelt. "Intensieve en langdurige bemoeienis is hier keihard nodig", aldus projectleider Petra Tjalma.

De afdeling Jeugdzorg en Reclassering van het Leger des Heils (LJ&R) is in mei begonnen met de opzet van deze nieuwe vorm van intensieve gezinsondersteuning. In Amsterdam, Rotterdam, Tilburg, Utrecht en Leeuwarden komen hiervoor voorzieningen. Het aanbod bouwt voort op '10' Voor Toekomst, een methode waarmee al langere tijd gewerkt wordt binnen het Leger des Heils. De '10' in de naam verwijst naar tien aandachtsgebieden in de thuisituatie waar de hulp zich op richt. Dit zijn onder meer educatie, netwerkversterking, opvoedingsondersteuning en begeleiding gericht op gedragsverandering. De pedagogische situatie staat centraal, maar er wordt

ook naar de randvoorwaarden gekeken. "Als het nodig is, begeleiden we mensen ook naar de schuldsanering en voeren we gesprekken met de woningbouw", licht Petra Tjalma toe.

Zij is aangesteld om de nieuwe werkwijze te implementeren in de organisatie. Vanaf 1 januari 2006 moet "pedagogische bemoeizorg" onderdeel uitmaken van het vaste aanbod van LJ&R. "We voegen daarom nu drang en dwang aan '10' Voor Toekomst toe, vertelt de projectleider. "De gezinnen die wij benaderen, hebben zelf niet om hulp gevraagd. Zij worden naar ons doorverwezen door instanties zoals Bureau Jeugdzorg of de reclassering. Als de hulp geweigerd wordt, kunnen er vanuit dezelfde hoek maatregelen volgen. Daarbij kun je bijvoorbeeld denken aan uithuisplaatsing van de kinderen of het alsnog volbrengen van een openstaande straf. Zo'n alternatief trekt veel gezinnen over de streep."

De intensieve gezinsondersteuning richt zich op multi-probleemgezinnen die vaak al jaren met

hulpverleners te maken hebben gehad. Alleen blijkt die hulp niet toereikend. "Onze gezinsondersteuners onderscheiden zich doordat zij veel en langdurig tijd voor het gezin beschikbaar stellen", aldus Tjalma. "Zij komen minimaal een jaar lang een aantal uren per week bij de familie over de vloer. Er is geen druk om in korte tijd doelen te bereiken. Wij vinden het cruciaal dat de gezinsondersteuner eerst goed invoegt in het gezin. Er moet duidelijk in kaart worden gebracht welke verschillende problemen er spelen. We zijn niet van plan om het werk van andere hulpverleners nog eens over te doen. Ons succes zal vooral gebaseerd zijn op intensieve en langdurige bemoeienis. Je moet eerst het vertrouwen van het gezin winnen om echt iets aan de problematiek te kunnen doen." Daarbij vindt ze het belangrijk aansluiting te zoeken bij de plaatselijke netwerken huiselijk geweld. "Juist bij deze gezinnen moet je heel goed samenwerken met de ketenpartners."

Alleen gezinnen met kinderen in de leeftijd van 0 tot 23 jaar komen in aanmerking voor deze

hulpverlening. Verder moet er sprake zijn van ggz-problematiek bij één van de volwassenen. De intensieve gezinsondersteuning kan ook ingeschakeld worden bij vervroegde invrijheidsstelling van jongeren die uit een strafinrichting komen. "De indicatie (gezinsondersteuning is AWBZ-gefinancierd, red.) wordt echter altijd op één van de volwassenen uit het gezin gesteld", zegt Tjalma. "Een medewerker van Jeugdzorg die een kind bij ons aanmeldt, zal het misschien vreemd vinden dat we niet op het kind, maar op de volwassene indiceren. Maar we moeten af van die hokjesgeest. Vaak hebben we met zeer grote gezinnen te maken. Wij willen dan niet alleen kijken naar het kind dat onder toezicht is gesteld, maar ook naar zijn ouders en zijn broertjes en zusjes. Er valt veel te verbeteren in de hulpverlening als het hele gezin centraal wordt gesteld."

Web-link

Meer informatie over deze en andere projecten vindt u op www.huiselijkgeweld.nl in de rubriek 'Organisaties'.

De route richting huisverbod

Het wetsvoorstel *Huisverbod bij huiselijk geweld* is recent voor advies voorgelegd aan een groot aantal organisaties, raden en colleges. Deze consultatieronde vormt een belangrijke mijlpaal bij de uiteindelijke invoering van het huisverbod. Huiselijkgeweld.nl peilde de reacties van een aantal direct betrokken instanties.

Het voorkomen van verdere escalatie en voorzien in een afkoelingsperiode: dat is het belangrijkste doel van het huisverbod. Er doen zich bij huiselijk geweld nu regelmatig situaties voor waarin de politie een dreigende situatie aantreft, maar geen strafbare feiten kan vaststellen die aanleiding geven tot aanhouding en vervolging. De nieuwe wet moet het mogelijk maken om degene van wie een dreiging van huiselijk geweld uitgaat een huisverbod op te leggen. Dit verbod houdt in dat de uithuisgeplaatste tien dagen zijn woning niet meer in mag en in die tijd ook geen contact mag opnemen met zijn partner of kinderen. Deze periode wordt niet alleen gebruikt om de dreiging weg te nemen, maar ook om maatregelen te nemen die herhaling kunnen voorkomen. Houdt de uithuisgeplaatste zich niet aan het huisverbod, dan kan hij maximaal twee jaar gevangenisstraf opgelegd krijgen of een taakstraf. Het huisverbod kan ook worden opgelegd bij kindermishandeling of een ernstig vermoeden daarvan.

Omdat het gaat om een preventieve maatregel, is er voor gekozen om de bevoegdheid neer te leggen bij de burgemeester. Bescherming van de veiligheid is een publieke taak, waarvoor ook de burgemeester verantwoordelijk is. De burgemeester kan, afhankelijk van de situatie, het huisverbod verlengen. Hij zorgt er ook voor dat de naleving door de politie wordt gecontroleerd.

De minister van Justitie heeft deze zomer verschillende instanties om een kritische reactie gevraagd. Op basis van de adviezen zal het wetsvoorstel zo nodig worden bijgesteld. Daarna zal het voor advisering kunnen worden voorgelegd aan de Raad van State. Na verwerking van het advies van de Raad van State kan het worden behandeld in de Tweede en Eerste Kamer. Zodra het parlement het wetsvoorstel heeft goedgekeurd, kan de wet in werking treden. Dit zal op zijn vroegst in 2007 zijn. Parallel hieraan worden er voorbereidingen getroffen voor de implementatie van het wetsvoorstel. Er is inmiddels een projectgroep opgestart die zich hiermee bezighoudt. Belangrijke onderdelen zijn de deskundigheidsbevordering en de pilots die in het land worden opgezet om de procedures rondom het huisverbod uit te testen.

G. Dijksman, commissaris van politie en landelijk project-leider Huiselijk Geweld en de Politietak:

“Hoe vaak lees je in de krant niet over uit de hand gelopen situaties door huiselijk geweld, terwijl de politie en andere ketenpartners al jaren op de hoogte bleken van de omstandigheden in het gezin. *Waarom hebben jullie niet eerder iets gedaan?* is dan een veelgestelde vraag. Omdat we daar gewoonweg de mogelijkheden niet voor hebben, luidt meestal het antwoord. De politie is daarom ontzettend blij dat er nu een instrument komt dat ingrijpen mogelijk maakt, nog voordat er een strafrechtelijke weg hoeft worden ingeslagen.

Het huisverbod is preventieve maatregel. Het valt niet binnen het strafrecht. Dat is naar mijn mening een goede zaak. Je moet het niet onnodig criminaliseren. Ik vind het ook logisch dat de eindverantwoordelijkheid bij de burgemeesters wordt gelegd. Want deze zijn op twee belangrijke fronten verantwoordelijk: namelijk voor de openbare orde én voor de coördinatie van de zorg. De gemeente is immers de regisseur van het veiligheidsbeleid. We moeten er dan wel voor zorgen dat er een goed risicotaxatie-instrument komt, zodat we iemand niet onterecht de deur uit sturen.

De Raad van Hoofdcommissarissen plaatst wel enkele zorgpunten bij het nieuwe wetsvoorstel. We vinden dat het huisverbod gekoppeld moet worden aan een interventieteam huiselijk geweld. Zo'n team moet 24 uur bereikbaar zijn en direct komen als de politie het huisverbod heeft uitgevaardigd om de hulpverlening op gang te brengen. Verder is er behoefte aan een informatieknoppunt waar alle informatie over het gezin gebundeld wordt, zodat de verschillende ketenpartners gegevens kunnen uitwisselen.

De verwachting is nu dat het huisverbod niet eerder dan in 2007 kan worden ingevoerd. Het lijkt mij goed om in de maanden daarvoor al met pilots te gaan werken. Dan zou je de dingen die niet soepel lopen nog kunnen bijstellen.”

R. van Rossem, hoofdofficier van Justitie arrondissementsparket Assen

“We hebben lang op het huisverbod zitten wachten. Ik vind het goed dat het binnen het bestuursrecht wordt ingezet, zodat het OM niet belast wordt met oneigenlijke taken. Het is mooi dat de mogelijkheid van een afkoelingsperiode wordt geboden, voordat het strafrecht er aan te pas komt. Het gaat echt om een preventieve maatregel.

Deze wet biedt de mogelijkheid dat de burgemeesters hun bevoegdheid mandateren aan de politie. Ik hoop dat dit in de praktijk niet betekent dat het werk toch grotendeels bij de politie komt te liggen. Het zal daadwerkelijk door het bestuur – dus door de burgemeesters – moeten worden opgepakt. Wij doen op strafrechtelijk gebied wat nodig is en ik vind het erg belangrijk dat het bestuur ook zijn eigen steentje bijdraagt. Natuurlijk zitten er ook nog wel wat haken en ogen aan dit wetsvoorstel, maar het OM geeft hierover geen officiële reactie voordat het voorstel bij de Tweede Kamer ligt.”

Het voorkomen van verdere escalatie en voorzien in een afkoelingsperiode: dat is het belangrijkste doel van het huisverbod. Foto: Ton Harland

J. Pop, burgemeester van Haarlem, voorzitter van de VNG-commissie Veiligheid en voorzitter van het Nederlands Genootschap van Burgemeesters:

“Het idee dat er een manier moet zijn om de pleger het huis uit te zetten, juich ik toe. Maar het is de vraag is of de burgemeester daar een rol in heeft. De VNG commissie Veiligheid vindt van niet. De uithuisplaatsing ligt in de buurt van het toepassen van het strafrecht. Dat is een taak van justitie. Burgemeesters hebben op dat terrein geen bevoegdheden en zij hebben er ook geen middelen voor. Zij komen pas in beeld wanneer de openbare orde wordt verstoord. Dat kan in enkele gevallen van huiselijk geweld het geval zijn – bijvoorbeeld als een hele buurt in opstand komt – maar in de gevallen dat het geweld zich binnenshuis afspeelt, heeft de burgemeester daar geen rol. Dat wil overigens niet zeggen dat we het onderwerp niet belangrijk vinden. Het zijn nota bene de gemeenten geweest die het probleem van huiselijk geweld hebben blootgelegd. Haarlem speelde daarbij een voortrekkersrol. Pas daarna is de problematiek landelijk opgepakt. De verantwoordelijkheid voor uithuisplaatsing van plegers zou in handen van de officier van justitie moeten liggen. Het is tenslotte zijn vak. Een officier van justitie beslist dagelijks over dit soort zaken. Een burgemeester zou zich natuurlijk wel kunnen laten adviseren, maar dat neemt de eindverantwoordelijkheid niet weg. Stel je voor dat hij een verkeerde beslissing neemt...

Los van de rol van de burgemeester, is het ook de vraag waar de pleger naartoe moet worden gebracht. Daarover lees ik niets in het wetsvoorstel. Het politiebureau lijkt me geen oplossing.

Er zal dus ook geld moeten komen voor opvangsituaties. Zo zie je maar weer: dit wetsvoorstel is momenteel absoluut niet rijp om te worden uitgevoerd. Bovendien is er echt voor de verkeerde uitvoering gekozen. Want je zadelt burgemeesters op met iets onmogelijks.”

R. Andrews, voorzitter landelijke werkgroep huisverbod van de Raad voor de Kinderbescherming:

“Meestal is het zo dat beide ouders debet zijn aan de verwaarlozing van het kind, waardoor uithuisplaatsing van één ouder niet zinvol is. In de zaken waarbij kinderen mishandeld worden door één ouder, zou het wel een goed instrument kunnen zijn. Maar dan moet er, na de uithuisplaatsing, wel hulp worden verleend. Want uithuisplaatsing is slechts een middel en niet de oplossing van de problemen die binnen deze gezinnen spelen. Ik denk dat de kracht van de maatregel valt of staat bij een goede back-office. Als je de periode van uithuisplaatsing alleen ziet als een afkoelingsperiode, dan los je het probleem niet op. Dan stel je het probleem alleen maar uit. Er moet direct worden ingegrepen door middel van een hulpverleningstraject. Wanneer er kinderen betrokken zijn, zou het traject *Kindspoor* daar heel geschikt voor kunnen zijn. Als we met deze maatregel kunnen voorkomen dat kinderen uit huis worden geplaatst, dan zijn wij natuurlijk voor. Want voor een kind betekent een uithuisplaatsing niet alleen weg uit huis, maar ook weg uit zijn eigen kamertje, weg van school en van zijn vriendjes. Dat heeft een enorme impact.”

De stelling

Momenteel wordt onderzocht of registratie op etniciteit bij geweld achter de voordeur mogelijk is. Eerder dienden de Kamerleden Dittich, Hirsi Ali en Kraneveldt hiertoe een motie in. De stelling luidt daarom deze keer: *‘bij huiselijk geweld zou de politie standaard op etniciteit moeten registreren’.*

Canan Uyar, Vrouwen Federatie Milli Görüs Noord Nederland:

Wat ons betreft is registreren op etniciteit een pluspunt. Zo kunnen we zien waar de gebreken liggen en gericht hulp verlenen en preventief te werk gaan bij die etniciteitsgroeperingen. Wel vinden we dat er ook meer achtergrondinformatie geregistreerd moet worden. Zoals leeftijd, beroep, opleiding en opvoeding. Ook moeten we ervoor oppassen dat we geloof en cultuur niet door elkaar gaan halen. Als we bijvoorbeeld naar Turkije kijken, zien we één geloof maar de cultuur in het westen van Turkije is heel anders dan in het oosten. Zaken die in het oosten heel normaal worden gevonden, zoals eerwraak en huiselijk geweld, worden in het westelijke deel van hetzelfde land verhuisd.

Dick Houtzager, juridisch beleidsmedewerker Landelijk Bureau ter bestrijding van Rassendiscriminatie (LBR):

Dit is voor het LBR geenszins vanzelfsprekend. Kennelijk wordt aangenomen dat etnische minderheden meer betrokken zijn bij huiselijk geweld dan autochtone Nederlanders. Daarbij wordt uit het oog verloren dat daarvoor ook andere oorzaken kunnen zijn. Nederlandse slachtoffers zoeken wellicht eerder een schuilplaats bij familie. Als het doel is om meer inzicht in de problematiek te verkrijgen, zou dat uitsluitend in het kader van een wetenschappelijke studie moeten gebeuren. Dan moet de registratie tijdelijk van aard zijn en daarbij moeten ook andere factoren, zoals gezinsinkomen en sociaal-economische situatie worden betrokken. Als dat niet gebeurt, zullen de gegevens onherroepelijk wijzen op een etnische of culturele oorzaak van huiselijk geweld, wat volgens het LBR een volstrekt eenzijdige benadering van het probleem is.

Ayaan Hirsi Ali, VVD-Kamerlid:

Geweld achter de voordeur komt in alle culturen voor. Toch is het zo dat in sommige culturen en godsdiensten meisjes en vrouwen zich onderdanig moeten gedragen. Doen ze dat niet dan is het geoorloofd hen te slaan. Juist omdat de overheid streeft naar emancipatie van allochtone vrouwen, moet de overheid deze vrouwen ook beschermen. Registratie van de etniciteit van daders van huiselijk geweld kan hierbij helpen. De overheid weet beter bij welke groepen het voorkomt. Hierdoor kan de overheid gericht beleid voeren om de vrouwen om wie het gaat te beschermen en hulp te bieden. Het gaat de VVD uitsluitend om die personen en groepen die geweld gebruiken, ongeacht herkomst of geloof. En dus ook degenen die de het geweld dat ze plegen rechtvaardigen uit een geloofs-overtuiging of cultuur. Op dit moment is het zo dat onevenredig veel vrouwen uit etnische minderheden slachtoffer worden van huiselijk geweld.

Marianne van Wezel, medewerkster PON Noord-Brabant en auteur van *Hoe gekleurd is geweld?*:

Ik twijfel. Ik vind dat je huiselijk geweld moet benoemen zoals het is, ook binnen de migrantengroepen. Dit is nodig voor een gerichte aanpak en voorlichting. Is daarvoor specifieke politieregistratie nodig? Eigenlijk niet. Want we wéten wat er gebeurt binnen sommige allochtone gezinnen. Wat vooral nodig is, is een alerte politie én registratie op huiselijk geweld, doorverwijzen van alle zaken naar het lokale Steunpunt om daar gepaste methodieken te ontwikkelen die aansluiten bij de doelgroep. Waar ik schrik voor heb? Wanneer de cijfers bekend worden, hoor ik weer de collectieve verontwaardiging over ‘de allochtonen’ die zich niet aanpassen aan de ‘Westerse’ normen en waarden; de zelfgenoegzaamheid over ‘onze’ geëmancipeerde samenleving. Bij ons pionierswerk met de doelgroep hebben wij daar last van. Mijn twijfel is weg: registratie op etniciteit is niet nodig.

Web-link

In ons ‘Forum’ op www.huiselijkgeweld.nl kunt u meepraten over deze en andere stellingen.

SSR-cursus huiselijk geweld

De SSR is al meer dan veertig jaar hét opleidingsinstituut van en voor de rechterlijke organisatie in Nederland. Sinds tweeënhalve jaar biedt het instituut een cursus huiselijk geweld aan voor officieren van justitie, rechters en ondersteunend personeel. Vanaf het begin af aan is de animo voor de cursus overweldigend. “Er bestonden veel vragen, maar er was weinig kennis voor handen”, aldus Anne Tahapary die de cursus namens de SSR coördineert.

Tahapary vertelt dat de cursus huiselijk geweld een direct gevolg is van de *Aanwijzing Huiselijk geweld* die sinds april 2003 van kracht is. De aanwijzing beschrijft het beleid dat het Openbaar Ministerie bij de vervolging van huiselijk geweld moet hanteren. “De aanwijzing heeft het onderwerp echt op de agenda gezet. Daardoor ontstond grote vraag naar informatie, want binnen het OM bleek er maar weinig kennis op het gebied van huiselijk geweld aanwezig”.

Huiselijk geweld werd in een aantal andere SSR-cursussen wel kort belicht, maar dat was volgens de coördinatrice echt heel summier. “Vandaar dat we tweeënhalve jaar geleden een aparte cursus in ons aanbod opnamen. Dit liep vanaf het begin af aan storm. Vooral vanuit de hoek van het OM kregen we veel aanmeldingen, maar ook rechters zijn erg geïnteresseerd in het onderwerp. Huiselijk geweld is een groot maatschappelijk probleem waar zij ook het fijne van willen weten.”

Er is wel verschil in de interesse tussen de Zittende en Staande Magistratuur. Tahapary: “Officieren van justitie hebben heel direct met de aanwijzing te maken. Ze zijn gericht op zoek naar informatie die bij de uitvoer van de aanwijzing van dienst kan zijn. Bij rechters leeft meer de gedachte: ‘Geweld is geweld, of het nu op straat of achter de voordeur plaatsvindt’. Toch zien we gelukkig ook steeds meer aanmeldingen uit die hoek. Het is goed om beide partijen erbij te hebben.”

De SSR-cursus bestaat uit twee delen. Het ochtendgedeelte van de cursus richt zich vooral op de strafrechtelijke aspecten van huiselijk geweld. Dit deel wordt verzorgd door een raadsheer van het gerechtshof in Den Haag en een lid van de Commissie Gelijke Behandeling. Zij belichten zowel de rol van het OM als die van de rechter-commissaris. Ook gaan zij in op de aard en omvang van huiselijk geweld, de aanwijzing en de strafrechtelijke aanpak.

In het middagedeelte staat de problematiek van huiselijk geweld centraal. De impact die het geweld op de gezinssituatie en de kinderen heeft, huiselijk geweld in allochtone kring en de hulpverlening voor daders. “We werken met een vaste opzet, maar de docenten zoeken aansluiting bij de actualiteit”, vertelt Tahapary. “Als er in de media bijvoorbeeld veel aandacht is voor eerwraak, dan gaan we daar in de cursus ook op in.” Naast alle informatie die tijdens de dag wordt behandeld, krijgen de cursisten een cursusmap mee naar huis, waarin nog meer achtergronden te vinden zijn.

Deze opzet van de cursus werkt volgens Tahapary erg goed. “In de ochtend bekijken huiselijk geweld vanuit juridisch perspectief. De wettelijke kaders, knelpunten en mogelijke oplossingen bij de strafrechtelijke aanpak. Tijdens de middagsessies krijgt de problematiek een gezicht. Door de verhalen en cijfers wordt het allemaal heel tastbaar. Ik merk dat deze informatie er bij de cursisten vaak behoorlijk inhakt.”

Ook uit de evaluatieformulieren blijkt dat cursisten veel opsteken. “Door de cursus zien ze in dat ze huiselijk geweld niet kunnen benaderen als ieder ander geweldsdelict. Het vereist een andere strafrechtelijke aanpak. De docenten leggen heel duidelijk uit waarom.”

Tahapary benadert de medewerkers niet actief voor de cursus. “Medewerkers kunnen zich via hun opleidingscoördinator aanmelden. De cursus

staat twee keer per jaar op het programma en we zitten eigenlijk altijd vol. Sinds eind 2003 hebben in totaal 135 medewerkers de cursus gevolgd. Soms is het voor parketten of rechtbanken interessant om een *incompany-cursus* te organiseren. Dan komen de docenten langs om op locatie een cursus te verzorgen. Zo wordt een doelgroep bereikt die anders door tijdsbrek niet zou kunnen deelnemen.”

De cursus biedt volgens haar een uitgebreide kennismaking met het thema huiselijk geweld. “We zijn aan het kijken of we ook een verdieping kunnen gaan aanbieden. Veel cursisten geven aan dat ze nog wel meer over huiselijk geweld willen weten. Maar daar is de eendaagse cursus gewoon te kort voor. Uiteindelijk willen we toe naar een basiscursus, die voor de liefhebbers met één dag kan worden uitgebreid. Binnenkort gaan we inventariseren in hoeverre er vraag is naar deze uitbreiding.”

Naast het eigen aanbod, probeert Tahapary zoveel mogelijk contact te houden met andere organisaties die zich bezighouden met de aanpak van huiselijk geweld. “Ik vind het belangrijk dat andere ketenpartners weten dat deze cursus voor de rechterlijke organisatie bestaat. We staan altijd open voor aanvullingen. Als partners vinden dat bepaalde zaken in onze cursus extra aandacht verdienen, dan kan dat gerealiseerd worden. Hetzelfde geldt voor de informatie in onze cursusmap. Ik ben van mening dat de cursus daar alleen maar beter van wordt.”

Web-link

Kijk voor meer informatie en data over de SSR-cursus in de rubriek ‘Agenda’ van huiselijkgeweld.nl.

De SSR-cursus is toegankelijk voor officieren van justitie, rechters en ondersteunend personeel. Foto: Ton Harland

Publicaties

Handleiding Een Veilig Thuis

Dit is een praktische handleiding voor maatschappelijk werkers die groepshulpverlening willen bieden aan vrouwen die thuis te maken hebben met (de dreiging van) partnergeweld. De handleiding geeft, naast een uitgewerkt programma met begeleidingstips, ook een beschrijving van uitgangspunten, randvoorwaarden en diversiteitsaspecten. Daarnaast is er een stappenplan voor het organiseren van groepen, inclusief digitaal wervingsmateriaal. Het geheel wordt ingeleid met een beschrijving van het actuele landelijke beleid rond huiselijk geweld en de gevolgen daarvan voor de hulpverlening.

Handleiding Een Veilig Thuis, Interculturele groepshulpverlening bij huiselijk geweld, Stichting Scala Rotterdam, 2005

De aanpak in Nederland

Jaarlijks zijn vele kinderen het slachtoffer van mishandeling, verwaarlozing of seksueel misbruik in het gezin. Verschillende beroepsbeoefenaren en beleidsmakers houden zich bezig met de aanpak van dit maatschappelijke probleem. Vaak zijn zij slechts betrokken bij een deel van die aanpak. In het boek *Kindermishandeling: De aanpak in Nederland* wordt de aanpak van begin tot eind op een rij gezet. Het boek is bestemd voor beroepskrachten en beleidsmakers in onder andere de (jeugd)gezondheidszorg, jeugdzorg, jeugd-ggz, jeugdbescherming, het onderwijs en bij overheden, die vanuit hun functie de aanpak van kindermishandeling kunnen en willen verbeteren.

Kindermishandeling: De aanpak in Nederland (112 pagina's), Adrie Wolzak en Ingrid ten Berge, Uitgeverij SWP / NIZW Jeugd, 2005

Juridische aspecten van huiselijk geweld

Slachtoffers van huiselijk geweld hebben rechten. Om effectief gebruik te kunnen maken van deze rechten, is het van belang ze te kennen. Deze brochure behandelt de juridische aspecten van huiselijk geweld.

De informatie is bestemd voor zowel slachtoffers als voor professionals, zoals medewerkers van politie, jeugdzorg, maatschappelijk werk, vrouwenopvang, huisartsen, etc. Het doel van de brochure is om een zo volledig mogelijk beeld te geven van alle juridische implicaties die een rol kunnen spelen bij huiselijk geweld.

Juridische aspecten van huiselijk geweld, Margreet de Boer, TransAct, Landelijk Ondersteuningsprogramma Huiselijk Geweld, 2005

Agenda

Wanneer: 14 en 15 november 2005

Wat: Als ik háár was Bespreekbaar maken van huiselijk geweld in Turkse en Marokkaanse mannen- en vrouwengroepen

Waar: TransAct, Utrecht

Beschrijving: Training voor voorlichters aan de hand van de film “Als ik háár was ...”. Deze 2-daagse cursus is bestemd voor organisaties die huiselijk geweld in Turkse en Marokkaanse mannen- en vrouwengroepen bespreekbaar willen maken.

Daarnaast is de cursus bedoeld voor voorlichters of consulenten die reeds gezondheidsvoorlichting geven aan Turken en Marokkanen, maar nog onvoldoende weten over huiselijk geweld.

Kosten: 380,- per persoon

Meer info: kezban@transact.nl

Wanneer: 25 november t/m 1 december 2005

Wat: Week Zonder Geweld

Waar: Door het hele land

Beschrijving: Op 25 november –Internationale VN-dag voor uitbanning van geweld tegen vrouwen– zal alweer voor het vierde jaar op rij de Week Zonder Geweld in Nederland van start gaan. In de Week Zonder Geweld vragen allerlei mensen en organisaties aandacht voor iedere vorm van geweld tegen vrouwen. De campagne, een initiatief van de YWCA, wil geweld tegen vrouwen tegengaan door mensen bewust te maken, te informeren, duurzame alternatieven te vinden en te wijzen op hulp voor slachtoffer en dader.

Meer info: Geeske Zanen: e-mail: info@weekzondergeweld.nl of kijk op de website: www.weekzondergeweld.nl

Wanneer: 25 november 2005

Wat: Blijf Alkmaar 25 jaar

Waar: Theater De Vest, Alkmaar

Beschrijving: Stichting Blijf van m'n Lijf Alkmaar bestaat 25 jaar. Om dat te vieren organiseert Blijf Alkmaar op vrijdag 25 november a.s. een congres met de titel “Oranjestad; heeft een herkenbaar Blijfhuis toekomst?” Het Instituut voor Maatschappelijke Innovatie heeft onderzoek gedaan naar de (on)mogelijkheden van een herkenbaar Blijf van m'n Lijf. Dit Oranjestad zou een pand moeten worden met een fel oranje deur waar naast een bord hangt met daarop: advies, hulp en opvang bij huiselijk geweld. Het onderzoek bekijkt de mogelijkheden voor dergelijke huizen en brengt de voordelen en zorgen in beeld.

Kosten: 75,- per persoon

Meer informatie: administratie@blijfalkmaar.nl

Wanneer: 30 november 2005

Wat: Debat Kindermishandeling

Waar: Felix Meritus, Amsterdam

Beschrijving: Een debat over kindermishandeling rond het verschijnen van het boek 'Geheim Geweld' van Hameeda Lakho. In het debat wordt ingegaan op de lange termijn effecten van kindermishandeling, cultuurspecifieke aspecten en welke maatregelen er nodig zijn voor een goede signalering en behandeling.

Meer info: Marianne Cense en Sezai Aydogan, tel: 030-23 26 500.

Colofon

Huiselijkgeweld.nl is een kwartaaluitgave van het Ondersteuningsprogramma Huiselijk Geweld van TransAct in opdracht van het ministerie van Justitie. De krant is bedoeld voor instanties en personen die op enigerlei wijze betrokken zijn bij de aanpak van huiselijk geweld. De aanvraag voor een gratis abonnement kan worden ingediend bij ondersteuningsprogramma@transact.nl of via de informatielijn Huiselijk Geweld: 030 230 06 66.

TransAct is het Landelijk expertisecentrum aanpak huiselijk en seksueel geweld en voor vraagstukken over seksuele etniciteit. TransAct ondersteunt beleidsmakers, managers, opleiders, artsen, hulpverleners en andere intermediairen in de zorg. Evenals beroepskrachten werkzaam bij politie, Openbaar Ministerie, reclassering en Raad voor de Kinderbescherming. De drie kerntaken van TransAct zijn Kennis en Methodiekontwikkeling, Beleidsanalyse en Agendering, Training en Advies.

Concept en eindredactie: Mariska Kruijff,

Tekstbureau Alfa Amsterdam

Fotografie: Ton Harland

Ontwerp: Tappan Communicatie

Druk: DeltaHage Den Haag

ISSN: 1569-5999